

خُسامِ کُندُو دِ حُورِ مَهِ
و مَهِ و مَهِ و مَهِ
کُ دِ لُ زانِ مَ شِ حِ مَ دِ دِ رَ دِ

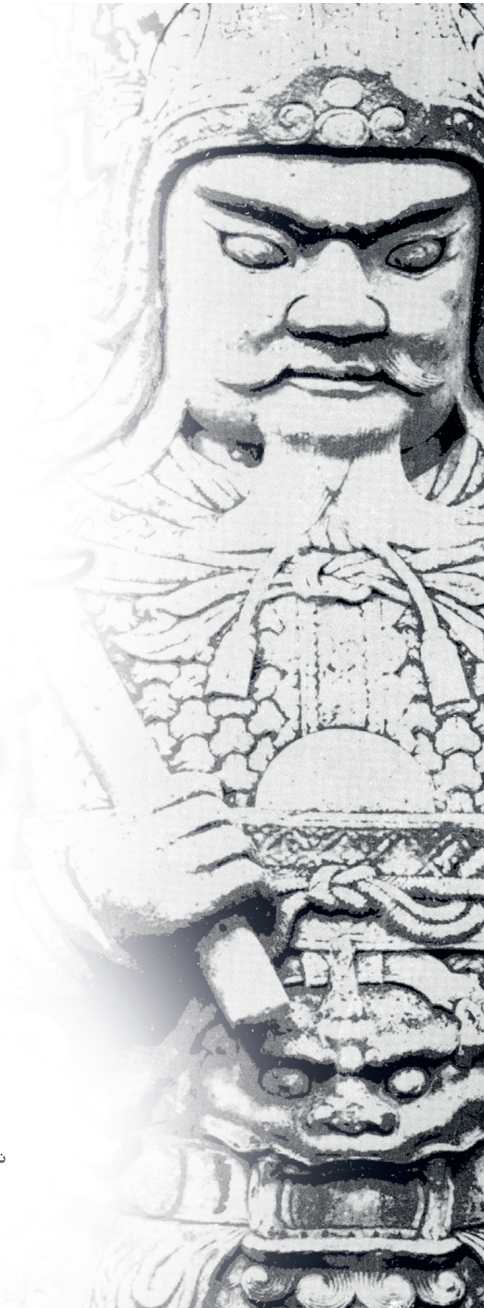
سان تزو

هنر جنگ

مترجم: محمود حمید خانی

سپتہ
انتشارات

ناشر کتاب‌های تخصصی بازاریابی و تبلیغات

کتاب هنر جنگ ترجمه‌ای است از:

The Art of War

Sun Tzu

هنر جنگ

نویسنده: سان تزو

مترجم: محمود حمیدخانی

خوشنویسی به نام خداوند خورشید و ماه:

محمد کیائی

طراحی جلد و صفحه‌ها: آتلیه‌ی شرکت سیتہ

مدیر اجرایی: فیروزہ یآوری

ویراستار: حسین رسولی

صفحه‌آرایی: مجید اسماعیلی

لیتوگرافی: طیف‌نگار

چاپ و صحافی: طیف‌نگار

ناشر: سیتہ

چاپ هشتم: تابستان ۱۴۰۲ ۱۰۰۰ نسخه

چاپ هفتم: بهار ۱۴۰۱ ۲۰۰۰ نسخه

چاپ ششم: زمستان ۱۳۹۸ ۲۰۰۰ نسخه

چاپ پنجم: پاییز ۱۳۹۷ ۲۰۰۰ نسخه

چاپ چهارم: بهار ۱۳۹۶ ۳۰۰۰ نسخه

چاپ سوم: پاییز ۱۳۹۴ ۳۰۰۰ نسخه

چاپ دوم: تابستان ۱۳۹۲ ۳۰۰۰ نسخه

چاپ نخست: بهار ۱۳۸۹ ۳۰۰۰ نسخه

حق چاپ و نشر محفوظ است.

ISBN: 978-600-5253-21-4

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۵۳-۲۱-۴

دورنگار: ۷۷۶۰۳۷۲۲

تلفن: ۷۷۵۰۹۳۳۹

www.citehpub.com

سرشناسه	: سون دزو، قرن ۶ ق.م.
عنوان و نام پدیدآور	: هنر جنگ/ نویسنده سان تزو؛ Sunzi
مشخصات نشر	: مترجم محمود حمیدخانی. تهران: سیته، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ص: ۱۷×۱۱ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۵۳-۲۱-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: چاپ هشتم: ۱۴۰۲ (فیبا).
یادداشت	: چاپ هفتم: ۱۴۰۱ (فیبا).
یادداشت	: چاپ ششم: ۱۳۹۸ (فیبا).
یادداشت	: چاپ پنجم: ۱۳۹۷ (فیبا).
یادداشت	: چاپ چهارم: ۱۳۹۶ (فیبا).
یادداشت	: چاپ سوم: ۱۳۹۴ (فیبا).
یادداشت	: چاپ دوم: ۱۳۹۲ (فیبا).
یادداشت	: چاپ اول: ۱۳۸۹ (فیبا).
یادداشت	: عنوان اصلی: Sunzi bing fa.
یادداشت	: کتاب حاضر از متن انگلیسی تحت عنوان "The Art of war" به فارسی ترجمه شده است.
یادداشت	: این کتاب در سالهای مختلف تحت عناوین مختلف توسط ناشرین مختلف منتشر شده است.
موضوع	: جنگ -- فن -- متون قدیمی تا ۱۸۰۰م.
شناسه افزوده	: حمیدخانی، محمود، مترجم
رده بندی کنگره	: ب۱۳۸۸ ۹۹س/۱۰۱/۱
رده بندی دیویی	: ۳۵۵/۰۰۹۳۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۹۳۶۷۷۵

سخن ناشر

کتاب هنر جنگ برای بسیاری از مخاطبان ما کتاب شناخته شده‌ای است و استفاده از دستورات این کتاب را به عنوان مرجع در بسیاری از کتاب‌ها، مقالات، فیلم‌ها و ... قبلاً شاهد بوده‌اند.

این کتاب به عنوان یک مرجع کلاسیک و ماندگار در دانشکده‌های بازاریابی و تبلیغات به دانشجویان معرفی می‌شود تا با تطبیق قوانین جنگ با بازار و تجارت، خود را آماده‌ی حضور در کارزار بازاریابی کنند.

در همین راستا کتاب‌های بسیار زیادی با منطبق کردن اصول تجارت بر اساس مبانی جنگ و با یادگیری از همین کتاب نوشته شده‌اند که یکی از آنها با نام «تجارت جنگ

است!» توسط انتشارات سیته قبلاً چاپ و منتشر شده است.

امیدوارم یادگیری توانایی تطبیق دشمن جنگی با رقیب تجاری، تصرف زمین‌ها یا کشورهای همسایه با بازارهای جدید تجاری، روز و شب و زمان جنگیدن با نحوه‌ی ورود یا زمان ورود کالا به بازار رقابت و اصولی که درباره‌ی نظم و انضباط و مدیریت جنگ ارائه شده است با اصول مدیریت بازاریابی، برای مشتاقان یادگیری علوم بازاریابی، خواندن این کتاب را پرفایده، لذت‌آور و خواندنی کند.

شاهین ترکمن

سخنی با خوانندگان

همان طور که در جنگ‌های نظامی پیروزی و شکست هست، در اقتصاد و تجارت نیز پیشرفت یا ورشکستگی وجود دارد. ما در این کتاب می‌بینیم، عواملی که در پیروزی نظامی مؤثرند، از جمله انضباط کاری، آموزش، تشویق و تنبیه بموقع و همچنین کنترل و نظارت بر هزینه‌ها، عیناً در فعالیت‌های اقتصادی تأثیرگذار هستند و عدم اجرای این عوامل سبب ناکامی در تجارت خواهد شد.

در جنگ نظامی، تاکتیک‌ها بر مبنای عملیات دشمن طرح‌ریزی می‌شوند. در تجارت نیز باید چنین باشد؛ یعنی طرح‌ها و روش‌های دشمن (که در دنیای اقتصاد همان رقبا هستند) را باید کاملاً شناسایی و بر مبنای آن برنامه‌ریزی

کرد. اگر خود و دشمن را به خوبی بشناسیم، موفق می‌شویم. ولی اگر خود را بشناسیم ولیکن رقیب را نشناسیم، احتمال پیروزی و یا شکست به یک میزان است. و اگر نه خود را بشناسیم و نه دشمن را، شکست، قطعی خواهد بود. جلوگیری از شکست اقتصادی در دست خودمان است، اما احتمال شکست دشمن در اختیار خود اوست. یک مدیر مدبر می‌تواند از شکست خوردن پرهیز کند، اما از شکست دشمن نمی‌توان مطمئن بود. اگر در تجارت به مانند جنگ نظامی در موقعیت تدافعی قرار بگیرید، نشانگر این است که نیرو و مدیریت شما ناکافی است. به عقیده‌ی من، مطالعه‌ی این کتاب و تطبیق موارد ذکر شده در آن با امور اقتصادی می‌تواند راهنمای مؤثری در اجرای یک تجارت صحیح باشد.

مترجم

فهرست

۱	مقدمه
۷	نظریه‌ها در مورد کتاب
۱۱	جنگ چینی‌ها
۴۵	بخش اول: تدابیر و طرح‌ها
۵۱	بخش دوم: هزینه‌های جنگ
۵۷	بخش سوم: حمله با استفاده از حيله‌های جنگی
۶۳	بخش چهارم: وضعیت‌های تاکتیکی
۶۷	بخش پنجم: به کارگیری نیروها
۷۱	بخش ششم: نقاط قوت و ضعف
۷۹	بخش هفتم: قدرت مانور ارتش
۸۵	بخش هشتم: تغییر تاکتیک‌ها

۸۹	بخش نهم: تحرکات نظامی
۹۷	بخش دهم: طبقه‌بندی منطقه‌ی نبرد
۱۰۳	بخش یازدهم: انواع نه‌گانه‌ی منطقه‌ی نبرد
۱۱۹	بخش دوازدهم: حمله با آتش
۱۲۳	بخش سیزدهم: استفاده از جاسوسان

مقدمه

نگارش کتاب هنر جنگ توسط سان تزو^۱ در ۵۰۰ سال قبل از میلاد مسیح، قدیمی‌ترین نگارش در این زمینه در جهان است. کتابی که اصول مطرح شده در آن با شایستگی، جزو اصول جنگی امروزه‌ی جهان به کار می‌آید. اصول آن نه تنها قابل آموزش به دانشجویان دانشکده‌های نظامی است، بلکه با گذشت بیش از ۲۵ قرن از زمان انتشار آن، راهنمای بسیار مناسبی برای چگونگی هدایت جنگ است. اگر چه زمان ارباب‌های جنگی گذشته است و تسلیحات تغییر کرده‌اند اما این کتاب با توجه به تأثیر سیاست‌ها و طبیعت

1- Sun Tzu

بشر در عملیات نظامی، اثرگذاری خود را حفظ کرده است. مفاد کتاب به طرز شگفت‌انگیزی قابلیت بهره‌برداری را در حال حاضر داراست.

بنابر گفته‌ی سئوما چئن^۱، سان تزو از ایالت چای^۲ بود. وی با نوشتن این کتاب مورد توجه هولو^۳، پادشاه وو^۴ (واقع در شرق مرکزی چین در غرب شانگهای^۵) قرار گرفت. پایتخت آن زمان، شهر امروزی ووچانگ^۶ بود. در ملاقاتی، پادشاه به سان تزو گفت من سیزده بخش از کتاب تو را به دقت خوانده‌ام. اما احتمال دارد که مجبور شوم تغییراتی جزئی در آن بدهم.

آزمایش اصول نظامی‌گری

سان تزو جواب داد شما مختارید. هولو سؤال کرد که آیا می‌شود این اصول را روی زنان آزمود. جواب مثبت بود. بنابراین ۱۸۰ زن از قصر انتخاب شدند. سان تزو آن‌ها را

1- Ssu-ma Chien

2- Ch'i

3- Holu

4- Wu

5- Shanghai

6- Wuchang

به دو گروه تقسیم کرد و در رأس هر دسته یکی از زنان محبوب شاه را گمارد. سپس به آن‌ها دستور داد که نیزه‌ها را در دست بگیرند و چنین ادامه داد: «من تفاوت بین چپ و راست و عقب و جلو را به شما یاد خواهم داد.» دختران جواب دادند: «بله» سان تزو ادامه داد: «وقتی من می‌گویم چشم‌ها به جلو، شما باید مستقیماً به جلو نگاه کنید. زمانی که می‌گویم گردش به چپ، شما باید به سمت چپ بچرخید. وقتی که می‌گویم عقب گرد، باید سریعاً در جای خود ۱۸۰ درجه بچرخید...» همان طوری که دستورات تشریح می‌شد، سان تزو به همه‌ی آن‌ها یک عدد تبرزین و قمه به منظور شروع تمرین داد. سپس با صدای طبل دستورات شروع شد: «به راست، راست» اما دختران فقط خندیدند. سان تزو گفت: «اگر دستورات کاملاً واضح و شفاف و قابل فهم نیست، اشکال کار از فرمانده است.» سان تزو دوباره شروع کرد و این بار: «به چپ، چپ» که باز هم دختران از خنده ریسه رفتند. سان تزو گفت: «اگر دستورات کاملاً شفاف و قابل فهم نیست ژنرال باید شرمنده باشد. اما اگر دستورات واضح و صریح است و سربازان اطاعت نمی‌کنند تقصیر افسران آن‌ها است.» سپس او دستور داد که سر دو سرگروه را قطع کنند.

پادشاه وو که از بالکن ارک سلطنتی نظاره‌گر واقعه

بود، سریعاً پیامی برای سان تزو فرستاد که ما اکنون به توانایی ژنرال برای رهبری گروه‌ها ایمان آوردیم ولی اگر این دو سوگلی حرم ما کشته شوند ما هم از بین می‌رویم و خواهش من این است که آن‌ها را نکشید.

اقتدار دستورات

سان تزو جواب داد از آنجا که من به عنوان فرمانده نیروهای نظامی اعلی حضرت انتخاب شده‌ام و این دستور من دقیقاً در راستای اجرای اوامر اعلی حضرت است، لذا نمی‌توانم قبول کنم و دستور داد سر دو سرگروه را ببرند و دو نفر دیگر را به سرپرستی گروه انتخاب کرد. وقتی که حکم اجرا شد طبل‌ها برای شروع تمرین مجدداً به صدا درآمد و دختران دستورات گردش به راست، گردش به چپ و جلو و عقب، به زمین نشستن و ایستادن را بدون کوچکترین سر و صدایی و به خوبی انجام دادند. سان تزو پیامی برای شاه فرستاد که اکنون سربازان شما کاملاً آموزش دیده‌اند و در انتظار بازدید شما هستند و هر نوع مأموریتی که شهربار لازم بدانند انجام خواهند داد و اگر به آن‌ها حکم شود که داخل آب و آتش شوند نافرمانی نخواهند کرد. اما شهربار پاسخ داد: «شما تمرین را قطع کنید و به پادگان برگردید. من تمایلی به بازدید از واحد ندارم.» جواب قاطع سان تزو

چنین بود: «شاه فقط عاشق کلمات است و نمی‌تواند آن‌ها را به مرحله‌ی اجرا درآورد.» بعد از این اتفاق بود که هولو مطمئن شد که سان تزو به راحتی می‌تواند نیروهای نظامی او را رهبری کند و لذا او را به فرماندهی انتخاب کرد. سان تزو ایالت چائو^۱ را فتح کرد و نیروهایش را به سمت یینگ^۲، پایتخت چائو پیش برد. در شمال، او ترس را در ایالت‌های چای و چین^۳ مستولی کرد و شهرتش را در میان تمام شاهزادگان فئودال ایالت‌ها و شهرها توسعه داد. سان تزو در قدرت و اقتدار شاه سهیم شد. اعتبار این داستان ممکن است کمی مشکوک به نظر برسد اما سان تزو در این مقدمه می‌خواهد این مطلب را برساند که بعضی وقت‌ها دستور شاه را هم نباید اطاعت کرد.

1- Ch'u

2- Ying

3- Chin

نظریه‌ها در مورد کتاب

غیر از این کتاب، اطلاعات بسیار کمی در مورد سان تزو وجود دارد. وجود چنین شخصی مورد بحث و جدل فراوان بوده و با ابهام همراه است. اما تطابق اوراق تاریخ با مقداری اطلاعات که بسیار کم است، زندگی او را تأیید می‌کند. سان تزو می‌تواند به عنوان یک نظریه پرداز و مفسر به خود ببالد.

به نظر می‌رسد اولین مفسر تس آئو تس آئو^۱ (۲۲۰-۱۵۵ سال قبل از میلاد مسیح) یکی از بزرگ‌ترین نوابع دنیای نظامی‌گری باشد که دنیا به خود دیده است. یادداشت‌های

1- Ts'ao Ts'ao

او تحت عنوان «نمونه‌هایی از اختصار بدیع» که توسط ژیلز^۱ به تحریر درآمده است، به اندازه‌ی خود کتاب سان تزو بایستی مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. حدود هزار سال پیش، تائومائو^۲ (۸۵۲-۸۰۳) می‌گوید که اصولی که سان تزو در این کتاب آورده تماماً در جنگ‌ها مورد بهره‌برداری قرار گرفته و باعث فتح و پیروزی گردیده و عدم استفاده از آن‌ها منجر به مصائب و شکست‌ها شده است.

سان تزو مقتدرانه بر افکار مردان بزرگ چین (نه تنها نظامیان) بلکه به شکل قابل ملاحظه‌ای بر افکار ادیبان نیز تأثیرگذار بوده است. یک منتقد ادبی به نام چنگ هوا^۳ در کتاب خود به نام «قضاوت در بوستان ادبیات» که توسط ژیلز نقل گردیده است، می‌گوید: «کتاب هنر جنگ نه تنها پایه و اساس آموزشی برای همه‌ی نظامیان است، بلکه اغلب ادیبان و نویسندگان را به بذل توجه دقیق به آن وادار می‌سازد. مقالات آن در عین موجز بودن بسیار زیبا و در عین سادگی بسیار ژرف و عمیق و صحیح بوده و اجرای آن کاملاً عملی است.»

1- Giles

2- Tu Mu

3- Cheng Hou

تأییدیه اروپایی‌ها

ژیلز می‌گوید تعداد محدودی از اروپایی‌ها که بخت شناخت سان تزو را داشتند، همیشه او را ستایش و تمجید می‌کنند. او به نامه‌ای از لرد فیلد مارشال کندهار^۱ (۱۸۳۲-۱۹۱۴) را اشاره می‌کند که در آن چنین نوشته شده است:

بسیاری از اصول و قواعد ارائه شده توسط سان تزو کاملاً قابل بهره‌برداری در زمان حال می‌باشد. مردم این سرزمین بایستی مفاد آن را همیشه به یاد داشته باشند. هنر جنگ به ما می‌آموزد که هیچ وقت به احتمال عدم حمله دشمن فکر نکنیم؛ بلکه بایستی همیشه برای حمله‌ی آن‌ها آمادگی داشته باشیم. متکی بودن به شانس، در زمینه‌ی حمله نکردن دشمن اشتباه بزرگی است؛ ما باید موقعیت دفاعی خود را طوری آرایش دهیم که قابل حمله‌ی دشمن نباشد. هیچ برگی از کتاب سان تزو را پیدا نمی‌کنید که بدون استفاده از کلمات موجز و واضح و شفاف ادبیات چین-توسط این سرباز بزرگ- نوشته شده باشد.

1- Kandahar

